

NCC Perhosselvitys 2016

Käytössä oli kaksi valorysää ja kolme syöttirysää.
Perhosrysät olivat toiminnassa 30.3.-31.10.2016. Valitettavasti tälläkin keräyskaudella oli sähköt poikki yhteensä seitsemän päivää.

Valorysissä oli 125 W elohopealamput ja syöttirysissä käytettiin houkuttimena Perhostutkijain seuran toimittamaa punaviiniä.

Valorysät ja kaksi syöttirysää olivat 65 metrin päässä toisistaan. Näiden välissä oli kolmas syöttirysä. Rysät siis sijaitsivat hyvin lähellä toisiaan ja Kiuru-alueen itäreunassa. Tähän on ihan käytännön syyt, koska sähkö tuli NCC:n toimistolta. Toisaalta ne sijaitsivat mahdollisimman kaukana ”luonnosta”, koska itäpuolella on vanha louhosalue.

Rysistä olen laskenut ja määrittänyt kaikki Suomessa joskus suurperhosiin luetut lajit. Mikael Englund määrittää hänelle pakastettuna toimitetut mikrot.

Saaliit on koettu kaikkiaan 123 kertaa seitsemän kuukauden aikana.

Päiväperhosia on havainnoitu rysätyhjennysten yhteydessä, eli siis keskimäärin joka toinen päivä.

SÄÄ

Huhtikuu hyvin lämmin

Kesäinen toukokuu päätti poikkeuksellisen lämpimän kevään
Suomen lämpöennätys 24,4 Hirvihaarassa

Kesäkuussa satoi
Mitattu sademäärä 76 mm

Heinäkuu keskilämpötila tavanomainen tai vähän sen alapuolella
Mitattu sademäärä 87 mm

Elokuu sekä koko kesä varsin sateinen ja lämpötiloiltaan tavanomainen
Mitattu sademäärä 62 mm

Kesäinen sää jatkui syyskuussa
Mitattu sademäärä 40 mm

Harvinaisen sateeton ja aurinkoinen lokakuu
Mitattu sademäärä 1 mm

Ei yhtään nollatulosta rysäkoennoissa kylmyyden takia.
Syöttirysät tuottivat huonosti keväällä teknisistä ja tuntemattomista syistä. Kesällä toimivat tasaisen hyvin.

Kuukausittaiset lajimäärät

	syöttirysät	valorysät
Huhtikuu	1	22
Toukokuu	31	128

Kesäkuu	54	197
Heinäkuu	111	226
Elokuu	76	150
Syyskuu	39	65
Lokakuu	7	9

Rysistä määritettiin ja laskettiin 24585 ns. suurperhosta. Kaksi valorysää tuotti 17017 yksilöä ja kolme syöttirysää 7568 yksilöä.

Kaikkiaan Kiuru-alueella havaittiin 434 lajia, jossa on mukana näköhavainnot päivällä lentävistä lajeista. valorysistä löytyi 384 lajia ja syöttirysistä 179 lajia.

Tänä vuonna tuli 36 alueelle uutta lajia, joista 14 tavallista päiväperhosta. Mielenkiintoisimmat Mäntsälällekin uudet lajit olivat jalavakeltayökkönen (*Cirrhia gilvago*) ja harmohirsiyökkönen (*Xylena exoleta*). Aiemmin olen lajeja tavannut Utössä ja Ahvenanmaalla. Vajayökkönen (*Standfussiana simulans*) on vuosikymmenien takaa tuttu laji Ohkolasta, mutta nykyisin hyvin vähälukuinen koko Suomessa. Hyönteistietokannassa vuodelta 2016 vain 8 havaintoa koko maasta. Kaikki kolme lajia tulivat syksyllä ajalla 25.8.-21.9.2016

Päiväperhosia tavattiin kesän aikana alueella 31 lajia, mutta todellisuudessa alueella lenteli myös peltovirnaperhonen, mutta määritysvaikeuksien takia siitä ei ole täyttä varmuutta.

Kolme yleisintä lajia rysissä olivat pilkkuruuniyökkönen (*Xestia baja*) 1849 kpl, sameaolkiyökkönen (*Mythimna impura*) 1367 kpl ja kulmaolkiyökkönen (*Mythimna conigera*) 902 kpl.

Valorysien kolme yleisintä lajia olivat *impura*, *baja* ja *conigera*. Syöttirysissä sen sijaan *conigera* oli vasta 38. 55 yksilöllään. Toisena syöttirysissä oli isomorsiusyökkönen (*Noctua pronuba*) 401 yksilöllään.

Valorysistä toinen sijaitsee keskellä Kiuru-aluetta kumpareen päällä täysin avoimella paikalla. Tällainen paikka vetää perhosia valoisina kesäöinä aika huonosti, mutta lämpiminä pimeinä loppukesän öinä jonkin verran paremmin kuin puiden siimeksessä sijaitseva toinen rysä. Tältä kumpareelta tuli noin 6000 yksilöä ja metsiköstä noin 10000 yksilöä.

Syöttirysistä kaksi sijaitsee valorysien vieressä ja yksi maakaasulinjan vieressä sijaitsevassa pienessä haapataimikossa. Kumpareella sijaitseva syöttirysä oli syyskuussa mehiläisten valtaamana, jotka imivät syöttinesteen hetkessä tyhjäksi. Syöttinesteen vajoaus aiheutti tämän rysän heikompaan toimivuutta syksyllä.

Kesällä 2016 yritin seurata mahdollisimman paljon kaikkea mahdollista luonnon tapahtumia alueella. Paikalle tuodut mehiläispesät vähän vaikeuttivat alueella kulkemista. Vaikka kiersin kaukaa, niin sain silti pistoksen korvaani. Lupiinien poistaminen pesien läheisyydestä oli siksi hankalaa ja ne pääsivätkin siinä lisääntymään merkittävästi. Vasta talvikaudella pääsin kaivamaan lupiineja mehiläispesien vierestä. Syöttirysillä käydessäni suojauduin hirvikärpästakilla ja paksuilla käsineillä. Syöttirysän koenta ja syöttiviinin lisäys olivat loppukesästä aika hankalia syötin ollessa täynnä mehiläisiä.

Heti lumien sulettua ensimmäisten aurinkoisten päivien aikana jalkojen juuresta pyrähti runsaasti hietakiitäjäisiä, eli vikkeliäliikkeisiä kovakuoriaisia. Ensimmäisten leskenlehtien puhjetessa kukkaan niissä pörräsi runsaasti mehiläisiä, vaikka silloin ei alueella omia mehiläispönttöjä ollutkaan. Kukkivat leskenlehdet kattoivat noin 90 % alueesta, eli Kiuru-alue loisti huhtikuussa kauttaaltaan keltaisena!

Kangaskiuru saapui paikalle jo maaliskuun lopussa, mutta sen pesinnästä alueella ei kesän aikana ollut mitään merkkejä. Myös hemppo, tikli ja kiuru saapuivat tällöin. Huhtikuun lopulla onnistuin näkemään pikkutyllin parittelun alueella, jollaista en ole koskaan ennen missään nähnyt.

Rusakko pötki monasti pakoon alueella kulkijaa. Yksissä lupiinien poistotalkoissa rusakon poikanen piileksi sinnikkäästi leskenlehden alla, vaikka ihmiset kaivoivat lupiineja aivan vieressä.

Päiväperhosia oli kesän aikana hyvin runsaasti erilaisilla kukilla. Erityisen hienoa oli nähdä upea keisarinviitta ohdakkeiden kukilla. Tämän vuoden suurin yllätys perhosrintamalla oli isonokkosperhosen valtava vaellus Suomeen. Vähän ennen heinäkuun puoltaväliä niitä lenteli Kiuru-alueellakin jokaisen syötin ympärillä.

Vaskitsa oli tänä kesänä uusi matelijalaji alueelle.

Kirjojokikorento ensi havainto 2016

Rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla. Mainittu Luontodirektiivin IV(a) -liitteessä, jossa luetellut lajit edellyttävät tiukkaa suojelua. Lisääntymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Lisäksi laji on myös Luontodirektiivin II -liitteen laji, jolle tulee osoittaa erityisten suojelutoimien alueita.

Yhteenveto vuodesta 2016

Perhoskausi alkoi aika tavanomaiseen aikaan, mutta jo toukokuussa oltiin useampi viikko edellä tavanomaista vuotta. Varsinaiset kesäkuukaudet olivatkin sitten pettymys, kun sateiden takia kesää ei tuntunut tulevan ollenkaan. Uusia lajeja alueelle tuli ihan mukavasti, mutta se johtui lähinnä rysien tasaisesta toimivuudesta läpi keräyskauden.

Tämä kolmas tutkimusvuosi todisti, että perhosia elää runsaasti tämäntyyppisellä ruderaatilla ja louhosalueella. Ilmeisesti alueen läpi kulkeva maakaasulinjaa myöden ajautuu perhosia muilta biotoopeilta, esimerkiksi suolajeja.

Tehokas lupiinin torjunta alueella on mahdollistanut muiden kasvilajien ja niillä elävien hyönteisten menestymisen alueella.

Kasvit alueella

Ensimmäisenä ja toisena vuotena alueella tavattiin runsaasti puutarhakasveja, joista yllättävän moni oli kolmantena vuonna hävinnyt tai voimakkaasti vähentynyt. Yhtenä syynä tähän oli vuoden 2016

tammikuussa ollut pakkasjakso lumettomaan aikaan. Tämä pakkasjaksohan tuhosi puutarhoissa yllättäviä lajeja, kuten perennoita., esimerkiksi auringontähti, mäkimeirami.

Siemenkylvöt syksyllä 2015

Kylvöihin päästiin monien yhteensattumien vuoksi myöhään, joten maahan oli jo ehtinyt muodostua runsaat kasvustot, esimerkiksi leskenlehteä. Tiheä leskenlentikasvusta varjostaa maata tehokkaasti, joten kukkakasvien siemenet itävät siinä huonosti.

Kerran viikossa pidetyt lupiinien ja leskenlehtien kitkentätalkoot eivät riittäneet pitämään kuin osan kylvetystä alueesta haittakasveista vapaana. Keltasauramo oli ainoa kylvetty kasvi, joka iti erinomaisesti heti kevästä lähtien. Kelta-apila, jänönapila ja muutama kaunokki ilmestyivät vasta syksyllä. Kylvösiementen joukossa oli lähes 50 kasvilajia, mutta itämistä ei useimmilla lajeilla tavattu ollenkaan. Syitä tähän huonoon itämiseen ovat ainakin myöhästynyt kylvö, siementen huuhtoutuminen, muiden lajien dominointi ja ehkä säät. Monet luonnonkukkien siemenet itävät hitaasti, joten pientä toivoa vielä on.

Yllättäviä huomioita

Tuollainen maankaatoalue peittyi kasvistolla uskomattoman nopeasti. Myös puiden taimia on ilmestynyt alueelle paljon.

Lupiinin torjunta ilman myrkyä on erittäin hankalaa ja vaatii jatkuvaa paikallaoloa.

Iso kauhakuormaaja ei sovellu tuollaisen alueen hoitoon.

Perhoslajiston monipuolisuus.

Kylvöjen huono onnistuminen.

Valorysien sijainti vuonna 2016

<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?share=customMarker&n=6715468.109489521&e=400517.56552469625&title=valorys%C3%A4&desc=&zoom=13&layers=%5B%7B%22id%22%3A2%2C%22opacity%22%3A100%7D%2C%7B%22id%22%3A3%2C%22opacity%22%3A100%7D%5D>

<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?share=customMarker&n=6715442.109489521&e=400569.81552469625&title=valorys%C3%A4%20I&desc=&zoom=13&layers=%5B%7B%22id%22%3A2%2C%22opacity%22%3A100%7D%2C%7B%22id%22%3A3%2C%22opacity%22%3A100%7D%5D>

Syöttirysien sijainti 2016

<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?share=customMarker&n=6715448.359489521&e=400572.8710802518&title=Sy%C3%B6ttirys%C3%A4%20I&desc=&zoom=13&layers=%5B%7B%22id%22%3A2%2C%22opacity%22%3A100%7D%2C%7B%22id%22%3A3%2C%22opacity%22%3A100%7D%5D>

<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?share=customMarker&n=6715476.859489521&e=400517.1210802518&title=Sy%C3%B6ttirys%C3%A4%20II&desc=&zoom=13&layers=%5B%7B%22id%22%3A2%2C%22opacity%22%3A100%7D%2C%7B%22id%22%3A3%2C%22opacity%22%3A100%7D%5D>

<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?share=customMarker&n=6715467.109489521&e=400540.8710802518&title=Sy%C3%B6ttirys%C3%A4%20III&desc=&zoom=13&layers=%5B%7B%22id%22%3A2%2C%22opacity%22%3A100%7D%2C%7B%22id%22%3A3%2C%22opacity%22%3A100%7D%5D>

Tästä eteenpäin / tulevaisuus

On hyvin mielenkiintoista nähdä, miten alue tulee kehittymään tästä eteenpäin. Itse tulen seuraamaan aluetta edelleenkin, mutta tämänkaltaista massiivista perhostutkimusta en toistaiseksi jatka. Ehkä olisi paikallaan uusia perhostutkimus samanlaisin menetelmin muutaman vuoden kuluttua.

Olli Elo